ΕΘΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ & ΤΑΧΥΔΡΟΜΕΙΩΝ

ΡΥΘΜΙΣΤΙΚΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΤΩΝ ΔΙΚΤΥΩΝ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΩΝ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ

Νίκος Κουλούρης
Αντιπρόεδρος ΕΕΤΤ

1^{Η} Ιουνίου 2006

ΕΘΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ & ΤΑΧΥΔΡΟΜΕΙΩΝ

I. ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Α. Σύμφωνα με το νέο νόμο περί ηλεκτρονικών επικοινωνιών (ν. 3431/2006), μεταξύ των γενικών αρχών που διέπουν το πλαίσιο ρύθμισης των ηλεκτρονικών επικοινωνιών είναι και η διασφάλιση της «διατήρησης της ακεραιότητας και της ασφάλειας των δημόσιων δικτύων επικοινωνιών» (άρθρο 3, παρ. στστ').

Ο έλεγχος της τήρησης των αρχών αυτών είναι κατεξοχήν αρμοδιότητα της Εθνικής Επιτροπής Τηλεπικοινωνιών και Ταχυδρομείων (ΕΕΤΤ) (άρθρο 6, παρ.1 του ν. 3431/2006). Να επισημανθεί, βεβαίως, ότι στο άρθρο 4, παρ.2, του νόμου αυτού, προβλέπεται για πρώτη φορά ότι «ο Υπουργός Μεταφορών και Επικοινωνιών είναι αρμόδιος για τη χάραξη πολιτικής επί της ασφαλείας των δημόσιων δικτύων και υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικιονωνιών από κοινού με τους κατά περίπτωση συναρμόδιους Υπουργούς». Η συγκεκριμένη αρμοδιότητα της ΕΕΤΤ υφίστατο και υπό το κράτος ισχύος του προηγούμενου νόμου περί τηλεπικοινωνιών (ν. 2867/2000,) σύμφωνα με τον οποίο η ΕΕΤΤ ασκούσε έλεγχο ως προς την τήρηση από τους παρόχους τηλεπικοινωνιακών δικτύων των «ουσιωδών απαιτήσεων», μεταξύ των οποίων ρητά συγκαταλέγονταν α) η «ασφάλεια λειτουργίας δικτύου» και β) η «διατήρηση της ακεραιότητας του δικτύου» (άρθρο 2).

Β. Περαιτέρω, σύμφωνα με το Παράρτημα ΙΧ του νέου νόμου (3431/2006), η Γενική Αδεια παροχής δικτύων και υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών δύναται να συνοδεύεται μεταξύ άλλων από α) «όρους που εξασφαλίζουν τη διατήρηση της ακεραιότητας των δημόσιων δικτύων επικοινωνιών» (άρθρο 13 Παραρτήματος), β) κανόνες «ασφάλειας δημόσιων δικτύων ηλεκτρονικών επικοινωνιών από μή επιτρεπόμενη πρόσβαση» (άρθρο 14 Παραρτήματος) και γ) «προδιαγραφές χρήσης ώστε σε περίπτωση μείζονος καταστροφής να εξασφαλίζεται η επικοινωνία των υπηρεσιών έκτακτης ανάγκης με τις δημόσιες αρχές» (άρθρο 10 του Παραρτήματος) . Τους όρους και κανόνες αυτούς, σύμφωνα με τον ίδιο νόμο (3431/2006), τους προσδιορίζει η ΕΕΤΤ κατά την έκδοση του Κανονισμού Γενικών Αδειών παροχής δικτύων και υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών.

Γ. Σύμφωνα, τέλος, με τον ισχύοντα μεταβατικώς «Κανονισμό Ειδικών Αδειών» (Αποφ. 207/2/2001) που έχει εκπονήσει η ΕΕΤΤ, η Ειδική Αδεια παροχής δικτύων μπορεί να περιλαμβάνει όρους, μεταξύ των οποίων προβλέπονται και α) όροι «που σκοπούν στην εξασφάλιση της συμμόρφωσης με ουσιώδεις απαιτήσεις» (στις οποίες περιλαμβάνονται κατά την κοινοτική νομοθεσία η ασφάλεια και η ακεραιότητα του δικτύου) και β) «απαιτήσεις σχετικά με τη γεωγραφική κάλυψη, την ποιότητα, τη διαθεσιμότητα και τη μονιμότητα μιάς υπηρεσίας ή δικτύου» (άρθρο 10, παρ.2). Τέτοιοι όροι έχουν συμπεριληφθεί στις Ειδικές Αδειες που έχει εκπονήσει η ΕΕΤΤ.

Δ. Επισημαίνεται ότι, σύμφωνα με τον Κανονισμό 460/2004 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, συνιστάται ο «Ευρωπαϊκός Οργανισμός για την ασφάλεια δικτύων και πληροφοριών». Αποστολή του Οργανισμού αυτού είναι η συνδρομή της Ευρωπαϊκής Επιτροπής καθώς και των Κρατών μελών της Ε.Ε., έτσι ώστε «να προλαμβάνουν, να αντιμετωπίζουν και να ανταποκρίνονται στα προβλήματα ασφαλείας δικτύων και πληροφοριών» (άρθρο 2, παρ.1).

II. ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΗΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΔΙΚΤΥΩΝ

Σύμφωνα με τον διεθνώς αποδεκτό τεχνικό ορολογικό προσδιορισμό, τα βασικά χαρακτηριστικά της έννοιας της ασφάλειας δικτύων είναι τα ακόλουθα :

- Εμπιστευτικότητα (Confidentiality)
- Ακεραιότητα (Integrity)
- Υπευθυνότητα ενεργειών (Accountability)
- Διαθεσιμότητα (Availability)

Από τα χαρακτηριστικά αυτά το πρώτο (εμπιστευτικότητα) αποτελεί κατεξοχήν αρμοδιότητα της Αρχής Διασφάλισης του Απορρήτου των Επικοινωνιών (ΑΔΑΕ), ενώ τα υπόλοιπα τρία συνιστούν κατεξοχήν αρμοδιότητα της ΕΕΤΤ. Τα υπόλοιπα αυτά βασικά χαρακτηριστικά (ακεραιότητα, υπευθυνότητα ενεργειών και διαθεσιμότητα) επιδέχονται περαιτέρω ανάλυση στα ακόλουθα επιμέρους χαρακτηριστικά, τα οποία αποτελούν προϋποθέσεις ασφαλούς λειτουργίας ενός δικτύου ηλεκτρονικών επικοινωνιών :

- Survivability
- Reliability
- Viability
- Maintainability
- Portability
- Interoperability
- Compatibility
- Fault tolerance

Η βάσει των ανωτέρω βασικών και επί μέρους χαρακτηριστικών «ασφαλής» λειτουργία του δικτύου ηλεκτρονικών επικοινωνιών αποτελεί αναγκαία συνθήκη για την διασφάλιση ποιότητας υπηρεσιών (quality of service), πράγμα το οποίο είναι εν τέλει το μείζον ζητούμενο.

Είναι σαφές και αδιαμφισβήτητο, και από νομοθετικής και από τεχνικής οπτικής γωνίας ότι η «ασφαλής» λειτουργία των δικτύων ηλεκτρονικών επικοινωνιών, στο μέτρο που δεν αφορά το απόρρητο της μεταδιδόμενης πληροφορίας, αποτελεί εποπτικό πεδίο κατεξοχήν αρμοδιότητας της ΕΕΤΤ, την οποία οφείλει να ενασκεί ως η κοινοτικά προβλεπόμενη ελληνική Εθνική Ρυθμιστική Αρχή. Η ρυθμιστική ευθύνη της διασφάλισης του απορρήτου επιφυλάσσεται από το Σύνταγμα σε άλλη ΑΡΧΗ, την ΑΔΑΕ, όπως θα αναλυθεί κατωτέρω.

III. ΟΡΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΕΝΝΟΙΑΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΔΙΚΤΥΩΝ ΚΑΙ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ

Η ασφάλεια των δικτύων και υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών, όπως αναφέρεται και στον Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 460/2004 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 10ης Μαρτίου 2004, για τη δημιουργία του Ευρωπαϊκού Οργανισμού για την Ασφάλεια Δικτύων και Πληροφοριών, αποτελεί αιτία ολοένα και μεγαλύτερης ανησυχίας στην κοινωνία, λόγω κυρίως της πιθανότητας να ανακύψουν προβλήματα σε βασικά συστήματα πληροφοριών, που να οφείλονται στην πολυπλοκότητα των συστημάτων, σε ατυχήματα, σφάλματα και επιθέσεις, και τα οποία μπορούν να έχουν συνέπειες για την υλική υποδομή παροχής υπηρεσιών ζωτικής σημασίας για την ευημερία των πολιτών.

Σύμφωνα με τον ανωτέρω Κανονισμό ο όρος **"ασφάλεια δικτύων και πληροφοριών"** ορίζεται ως εξής: η δυνατότητα ενός δικτύου ή ενός συστήματος πληροφοριών να ανθίσταται, σε συγκεκριμένο επίπεδο εμπιστοσύνης, σε ατυχήματα ή σε παράνομες ή κακόβουλες δράσεις, οι οποίες θέτουν σε κίνδυνο **τη διαθεσιμότητα**, **την αυθεντικότητα**, **την ακεραιότητα** και την **εμπιστευτικότητα όσον αφορά τα δεδομένα που έχουν αποθηκευθεί ή μεταδίδονται** καθώς και οι σχετικές υπηρεσίες που προσφέρονται από τα εν λόγω δίκτυα ή συστήματα ή είναι προσβάσιμες μέσω αυτών.

Αναλύοντας περαιτέρω τον όρο «ασφάλεια» στα δίκτυα και υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών, διακρίνουμε τρεις βασικούς άξονες τους οποίους περιλαμβάνει:

α) Την ασφάλεια του δικτύου και των προσφερόμενων υπηρεσιών.
β) Την ασφάλεια του απορρήτου της πληροφορίας και των σχετικών δεδομένων κίνησης που διακινούνται μέσω των δικτύων ηλεκτρονικών επικοινωνιών.
γ) Την ασφάλεια των προσωπικών δεδομένων των χρηστών των δικτύων και υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών.

Ο **άξονας (α)** αναφέρεται σε θέματα **διαθεσιμότητας** και **ακεραιότητας** που αφορούν κατά κύριο λόγο στην ανθεκτικότητα και την δυνατότητα αδιάλειπτης λειτουργία των δικτύων ηλεκτρονικών επικοινωνιών. Ουσιαστικά με τον όρο ακεραιότητα ενός δικτύου ή

υπηρεσίας εννοούμε την δυνατότητα του δικτύου ή της υπηρεσίας να λειτουργούν χωρίς να υπάρχουν σημαντικά προβλήματα μειωμένης ποιότητας στις παρεχόμενες υπηρεσίες που λαμβάνει ο τελικός χρήστης, ενώ με τον όρο διαθεσιμότητα εννοούμε την ικανότητα του δικτύου ή της υπηρεσίας να είναι σε λειτουργία και να είναι προσβάσιμα από τους τελικούς χρήστες σε μία δεδομένη χρονική στιγμή, ή σε οποιαδήποτε στιγμή μίας μεγαλύτερης χρονικής περιόδου.

Ο **άξονας (β)** αναφέρεται σε θέματα **αυθεντικότητας** και **εμπιστευτικότητας** που αφορούν στην προστασία των δημοσίων δικτύων και υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών από μη εξουσιοδοτημένη πρόσβαση και σχετίζονται κατά κύριο λόγο με κανόνες που πρέπει να ορισθούν προκειμένου να διασφαλίζεται το απόρρητο των πληροφοριών και στοιχείων κίνησης και να υπάρχει επιβεβαίωση ότι τα δεδομένα τα οποία έχουν σταλεί, έχουν παραληφθεί ή έχουν αποθηκευθεί είναι πλήρη και αμετάβλητα. Στα πλαίσια του παρόντος άξονα καθορίζονται και τα αναγκαία μέτρα για την προστασία των Χρηστών, από προσπάθειες ακρόασης, υποκλοπής, αποθήκευσης ή άλλου είδους παρακολούθησης ή επιτήρησης των επικοινωνιών τους.

Ο **άξονας (γ)** αναφέρεται σε θέματα **εμπιστευτικότητας** που αφορούν στην διασφάλιση υψηλού επιπέδου προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και της ιδιωτικής ζωής και σχετίζεται κατά κύριο λόγο με τους κανόνες που πρέπει να ορισθούν σχετικά με την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, ή τη διαβίβαση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα από τον πάροχο του δικτύου ή των υπηρεσιών σε τρίτους.

Σύμφωνα με το νομικό πλαίσιο όπως νωρίτερα παρουσιάστηκε και την ανωτέρω ανάλυση της έννοιας της ασφάλειας στα δίκτυα και πληροφορίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών, είναι σαφές ότι η ΕΕΤΤ είναι αρμόδια για θέματα ασφάλειας των δικτύων και υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών (άξονας α), ενώ παράλληλα εκ του νόμου της έχει ανατεθεί και η αρμοδιότητα αναφορικά με τις ηλεκτρονικές υπογραφές θέμα που σχετίζεται με τον άξονα (β) και έχει να κάνει με την αυθεντικότητα των πληροφοριών.

IV. ΜΕΤΡΗΣΗ ΠΑΡΑΜΕΤΡΩΝ ΤΗΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΣΤΑ ΔΙΚΤΥΑ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΏΝ

Η ασφάλεια των δικτύων ηλεκτρονικών επικοινωνιών έχει να κάνει με την διαθεσιμότητα και την ακεραιότητα των δικτύων. Οι δύο αυτοί παράμετροι μετρούνται και παρακολουθούνται μέσω δεικτών ποιότητας που μπορούν να ορισθούν ανά κατηγορία δικτύων και υπηρεσιών και αντικατοπτρίζουν:

- την ποιότητα των παρεχομένων υπηρεσιών σε συνθήκες κανονικής λειτουργίας
- την ικανότητα ενός δικτύου να μπορεί να ανταποκριθεί σε συνθήκες αυξημένης κίνησης
- την αντοχή του δικτύου σε περιπτώσεις ανωτέρας βίας (πράξεις δολιοφθοράς, τρομοκρατικές πράξεις, θεομηνίες, εκρήξεις, πυρκαγιές)

Προκειμένου να εξασφαλισθεί η ακεραιότητα και διαθεσιμότητα των δικτύων και υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών, τόσο το Ευρωπαϊκό όσο και το εθνικό νομικό πλαίσιο, ορίζουν σαφώς τις δυνατότητες παρέμβασης της ΕΕΤΤ. Στα πλαίσια αυτά η ΕΕΤΤ μπορεί:

- Να ορίσει συγκεκριμένους δείκτες ποιότητας οι οποίοι θα πρέπει να μετριούνται και να δημοσιεύονται από τους παρόχους των δικτύων και υπηρεσιών
- Να ορίσει ελάχιστη ποιότητα Καθολικής Υπηρεσίας (υπηρεσίες σταθερής φωνητικής τηλεφωνίας) που θα πρέπει να παρέχεται στο σύνολο της χώρας από τον υπόχρεο πάροχο.
- Να καθορίσει ελάχιστη ποιότητα υπηρεσιών σε παρόχους στους οποίους χορηγούνται ειδικά δικαιώματα χρήσης ραδιοσυχνοτήτων κατόπιν διαγωνιστικών διαδικασιών

Επίσης σύμφωνα με το Ν.3431/2006:

- Οι επιχειρήσεις, που λειτουργούν δημόσια τηλεφωνικά δίκτυα σε σταθερές θέσεις υποχρεούνται να λαμβάνουν όλα τα απαιτούμενα μέτρα. προκειμένου να εξασφαλίζουν την ακεραιότητα του

δικτύου και σε περίπτωση καταστροφικής βλάβης του δικτύου ή σε περίπτωση ανωτέρας βίας, τη διαθεσιμότητα του δημόσιου τηλεφωνικού δικτύου και των δημόσιων τηλεφωνικών υπηρεσιών σε σταθερές θέσεις,

- Οι επιχειρήσεις που παρέχουν δημόσιες τηλεφωνικές υπηρεσίες σε σταθερές θέσεις, υποχρεούνται να λαμβάνουν όλα τα απαραίτητα μέτρα για να διασφαλίζουν αδιάκοπη πρόσβαση σε υπηρεσίες έκτακτης ανάγκης.

Τέλος ο Ν.3431/2006 προς υλοποίηση των ανωτέρω δίνει στην ΕΕΤΤ την δυνατότητα να ζητά από τις επιχειρήσεις την παροχή σχετικών πληροφοριών και δύναται κατόπιν δημόσιας διαβούλευσης με τους φορείς, να εισηγηθεί την υιοθέτηση κατάλληλων μέτρων τα οποία κρίνονται αναγκαία και τα οποία υιοθετούνται με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Μεταφορών και Επικοινωνιών, κατόπιν εισήγησης της ΕΕΤΤ.

V. ΔΡΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΕΤΤ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΑΣΦΑΛΕΙΑ

Από την μέχρι σήμερα πρακτική η ΕΕΤΤ έχει κάνει χρήση των αρμοδιοτήτων που της δίνει η εθνική νομοθεσία και έχει ορίσει ελάχιστη ποιότητα για την Καθολική Υπηρεσία, στόχους ποιότητας σε επιχειρήσεις που τους έχουν χορηγηθεί δικαιώματα χρήσης ραδιοσυχνοτήτων σε διαγωνιστικές διαδικασίες, ενώ πήρε την πρωτοβουλία για την δημιουργία Σχεδίου Εκτάκτων Αναγκών για την σύνταξη του οποίου αρμόδια είναι η Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας με την οποία η ΕΕΤΤ συνεργάζεται για την υλοποίηση του εν λόγω σχεδίου. Σημειώνεται ότι σε καταστάσεις ανωτέρας βίας είναι πολύ δύσκολο τα δίκτυα ηλεκτρονικών επικοινωνιών να διατηρήσουν την ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών σε επίπεδα ανάλογα της κανονικής λειτουργίας τους, δεδομένου ότι ο σχεδιασμός και η διαστασιοποίησή τους έχει γίνει με στόχο την εξυπηρέτηση συγκεκριμένου φορτίου κίνησης.

Επίσης πρέπει να σημειωθεί ότι σε θέματα ακεραιότητας και διαθεσιμότητας των δικτύων και υπηρεσιών, που σχετίζονται άμεσα με τον σχεδιασμό τον δικτύων, δεν μπορούν να επιβληθούν συγκεκριμένες ex-ante υποχρεώσεις, μπορούν όμως να προσδιορισθούν κάποιες γενικές απαιτήσεις και να ελεγχθούν ex-post οι πάροχοι κατά πόσο έχουν συμμορφωθεί με αυτές.

Σε περίπτωση μη συμμόρφωσης η ΕΕΤΤ έχει τη δυνατότητα επιβολής διοικητικών κυρώσεων, δυνάμει του Ν. 3431/2006.

Σύμφωνα , λοιπόν, με το άρθρο 63 παρ.1 και 2 του Νόμου, «Εάν η Ε.Ε.Τ.Τ. διαπιστώσει ότι πάροχος ηλεκτρονικών επικοινωνιών δεν τηρεί έναν ή περισσότερους όρους της Γενικής Άδειας, … , κοινοποιεί σε αυτόν την εν λόγω διαπίστωση και του παρέχει τη δυνατότητα να εκθέσει τις απόψεις του ή να αποκαταστήσει τη νομιμότητα εντός:

- ενός μηνός από την κοινοποίηση, ή
- συντομότερης προθεσμίας, ως προς την οποία συμφωνεί ο πάροχος ή την οποία ορίζει η ΕΕΤΤ σε περίπτωση επανειλημμένων παραβάσεων ή μεγαλύτερης προθεσμίας, που αποφασίζεται από την Ε.Ε.Τ.Τ.

Αν ο υπόχρεος πάροχος δεν συμμορφωθεί εντός των προθεσμιών της προηγούμενης παραγράφου, η Ε.Ε.Τ.Τ. με ειδικά αιτιολογημένη απόφασή της και ύστερα από προηγούμενη ακρόαση των

ενδιαφερομένων, δύναται να επιβάλλει μία ή περισσότερες από τις παρακάτω κυρώσεις: α) σύσταση, β) πρόστιμο από 7.000 ευρώ έως 2.000.000 ευρώ το οποίο εισπράττεται σύμφωνα με τον Κώδικα Εισπράξεων Δημοσίων Εσόδων (Κ.Ε.Δ.Ε.), γ) αναστολή ή ανάκληση των δικαιωμάτων παροχής δικτύων υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών λειτουργίας υπό καθεστώς Γενικής Άδειας, καθώς και των δικαιωμάτων χρήσης, ειδικών υποχρεώσεων σε περίπτωση σοβαρών και επανειλημμένων παραβάσεων».

Τέλος, η ΕΕΤΤ κατά την χορήγηση των Ειδικών Αδειών όφειλε, υπό το κράτος ισχύος του προηγούμενου νόμου περί τηλεπικοινωνιών, να θέτει (πράγμα το οποίο και έπραξη) ειδικούς όρους έτσι ώστε να πληρούνται οι «Ουσιώδεις Απαιτήσεις», στις οποίες περιλαμβάνεται κατεξοχήν η ασφάλεια δικτύων.

Για παράδειγμα, στην απόφαση της ΕΕΤΤ υπ'αριθμ. 226/4/6-8-2001 με θέμα «Χορήγηση στην Εταιρεία με την επωνυμία «Παναφον Ανώνυμη Εταιρεία Τηλεπικοινωνιών» και το διακριτικό τίτλο «Panafon», Ειδικής άδειας για την εγκατάσταση, λειτουργία και εκμετάλλευση δημόσιου τηλεπικοινωνιακού δικτύου κινητών επικοινωνιών $2^{ης}$ γενιάς και την παροχή δημοσίων κινητών τηλεπικοινωνιακών $2^{ης}$ γενιάς» περιέχεται το άρθρο 18 περί προστασίας του απορρήτου των επικοινωνιών καθώς και των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, που συνιστούν εννοιολογικά υποσύνολα της ασφάλειας δικτύων. Ειδικότερα στις παραγράφους 18.3 και 18.4 αναφέρονται τα εξής :

«18.3 Εμπιστευτικότητα των Επικοινωνιών
Για την προστασία των Χρηστών του Δικτύου και των Αδειοδοτούμενων Υπηρεσιών, απαγορεύεται αυστηρά στον Κάτοχο της Άδειας να παρακολουθεί, καταγράφει, ακροάται, μαγνητοφωνεί, μαγνητοσκοπεί, αποκαλύπτει και αναμεταδίδει το περιεχόμενο οποιασδήποτε επικοινωνίας, ή με οποιονδήποτε τρόπο να παρεμβαίνει για οποιονδήποτε λόγο σ' αυτήν, χωρίς την προηγούμενη ρητή συναίνεση του Χρήστη και υπό τον όρο ότι η σχετική παρέμβαση αποσκοπεί στον έλεγχο της ποιότητας του Δικτύου και των Αδειοδοτούμενων Υπηρεσιών ή άλλους αποκλειστικά τεχνικούς ελέγχους.
Κατ' εξαίρεση, επιτρέπεται τέτοιου είδους παρέμβαση μόνον αν ο Κάτοχος της Άδειας εξουσιοδοτείται να το πράξει από την εκάστοτε ισχύουσα νομοθεσία, σύμφωνα με τις προβλεπόμενες διαδικασίες.

18.4 Απόρρητο Προσωπικών Πληροφοριών των Χρηστών – Περιορισμοί του Απορρήτου

Με την επιφύλαξη των διατάξεων της παραγράφου 6.12 της παρούσας, ο Κάτοχος της Άδειας δεν επιτρέπεται να διαθέτει προσωπικές πληροφορίες των Χρηστών, ούτε να τις χρησιμοποιεί για άλλους σκοπούς από εκείνους για τους οποίους αυτές δόθηκαν από τον Χρήστη, εκτός αν ο Χρήστης συναινεί εγγράφως.

Σε κάθε περίπτωση, ο Κάτοχος της Άδειας δύναται να χρησιμοποιεί τις προσωπικές πληροφορίες ενός Χρήστη μόνο για λόγους που αφορούν στην παροχή του Δικτύου και των Αδειοδοτούμενων Υπηρεσιών στον εν λόγω Χρήστη, εκτός αν άλλως ορίζεται από την εκάστοτε ισχύουσα νομοθεσία.»

VI. Η ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΑΠΟΡΡΗΤΟΥ ΤΩΝ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ ΩΣ ΕΝΝΟΙΟΛΟΓΙΚΟ ΥΠΟΣΥΝΟΛΟ ΤΗΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ

Σύμφωνα με το άρθρο 19 του Συντάγματος, όπως η εν λόγω διάταξη έχει μετά την Αναθεώρηση του 2001, τα ζητήματα του απορρήτου των επιστολών και της ελεύθερης ανταπόκρισης ή επικοινωνίας ανατίθενται σε Ανεξάρτητη Αρχή. Η διάταξη ορίζει τα εξής:

«1. Το απόρρητο των επιστολών και της ελεύθερης ανταπόκρισης ή επικοινωνίας με οποιονδήποτε άλλο τρόπο είναι απόλυτα απαραβίαστο. Νόμος ορίζει τις εγγυήσεις υπό τις οποίες η δικαστική αρχή δεν δεσμεύεται από το απόρρητο για λόγους εθνικής ασφάλειας ή για διακρίβωση ιδιαίτερα σοβαρών εγκλημάτων.

2. Νόμος ορίζει τα σχετικά με τη συγκρότηση, τη λειτουργία και τις αρμοδιότητες ανεξάρτητης αρχής που διασφαλίζει το απόρρητο της παραγράφου 1».

Σύμφωνα με το άρθρο 1, παρ. 1 του Ν.3115/2003 η Αρχή αυτή είναι η ΑΔΑΕ. Συγκεκριμένα ορίζεται:

«Συνιστάται, κατά την παράγραφο 2 του άρθρου 19 του Συντάγματος, Αρχή Διασφάλισης του Απορρήτου των Επικοινωνιών (Α.Δ.Α.Ε.), με σκοπό την προστασία του απορρήτου των επιστολών και της ελεύθερης ανταπόκρισης ή επικοινωνίας με οποιονδήποτε άλλο τρόπο. Στην έννοια της προστασίας του απορρήτου των επικοινωνιών περιλαμβάνεται και ο έλεγχος της τήρησης των όρων και της διαδικασίας άρσης του απορρήτου.»

Στο Άρθρο 6 παρ. 1 του Ν.3115/2003 καθορίζονται οι αρμοδιότητες της ΑΔΑΕ, από τις οποίες σταχυολογούνται όσες αναφέρονται στο απόρρητο των επικοινωνιών ως υποσύνολο της έννοιας της ασφάλειας δικτύων :

«Η Α.Δ.Α.Ε., για την εκπλήρωση της αποστολής της, έχει τις ακόλουθες αρμοδιότητες:
α) Διενεργεί, αυτεπαγγέλτως ή κατόπιν καταγγελίας, τακτικούς και έκτακτους ελέγχους, σε εγκαταστάσεις, τεχνικό εξοπλισμό, αρχεία, τράπεζες δεδομένων και έγγραφα της Εθνικής Υπηρεσίας Πληροφοριών (Ε.Υ.Π.), άλλων δημοσίων υπηρεσιών, οργανισμών, επιχειρήσεων του

ευρύτερου δημόσιου τομέα, καθώς και ιδιωτικών επιχειρήσεων που ασχολούνται με ταχυδρομικές, τηλεπικοινωνιακές ή άλλες υπηρεσίες σχετικές με την ανταπόκριση και την επικοινωνία. […].
β) Λαμβάνει πληροφορίες σχετικές με την αποστολή της, από τις υπό το στοιχείο α' υπηρεσίες, οργανισμούς και επιχειρήσεις, καθώς και από τους εποπτεύοντες Υπουργούς.
γ) Καλεί σε ακρόαση, από τις υπηρεσίες, οργανισμούς, νομικά πρόσωπα και επιχειρήσεις που αναφέρονται στο ως άνω στοιχείο α', τις διοικήσεις, τους νόμιμους εκπροσώπους, τους υπαλλήλους και κάθε άλλο πρόσωπο, το οποίο κρίνει ότι μπορεί να συμβάλλει στην εκπλήρωση της αποστολής της.
ε) Εξετάζει καταγγελίες σχετικά με την προστασία των δικαιωμάτων των αιτούντων, όταν θίγονται από τον τρόπο και τη διαδικασία άρσης του απορρήτου.
ιβ) Εκδίδει κανονιστικές πράξεις, δημοσιευόμενες στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, διά των οποίων ρυθμίζεται κάθε διαδικασία και λεπτομέρεια σε σχέση με τις ανωτέρω αρμοδιότητες της, καθώς και με την εν γένει διασφάλιση του απορρήτου των επικοινωνιών.»

Σε εφαρμογή των ανωτέρω η ΑΔΑΕ έχει δημοσιεύσει σειρά Κανονισμών, οι πλέον ενδιαφέροντες των οποίων είναι οι ακόλουθοι :

α) τον Κανονισμό για τη διασφάλιση του απορρήτου κατά την παροχή κινητών τηλεπικοινωνιακών υπηρεσιών (Απόφαση αριθ. 629α, ΦΕΚ 87/Β/26-1-2005),

β) τον Κανονισμό για τη διασφάλιση του απορρήτου κατά την παροχή σταθερών τηλεπικοινωνιακών υπηρεσιών (Απόφαση αριθ. 630α, ΦΕΚ 87/Β/26-1-2005),

γ) τον Κανονισμό για τη διασφάλιση του απορρήτου κατά την παροχή τηλεπικοινωνιακών υπηρεσιών μέσω ασυρμάτων δικτύων (Απόφαση αριθ. 631α, ΦΕΚ 87/Β/26-1-2005),

δ) τον Κανονισμό για τη διασφάλιση του απορρήτου στις Διαδικτυακές επικοινωνίες και τις συναφείς υπηρεσίες και εφαρμογές (Απόφαση αριθ. 632Α, ΦΕΚ 88/Β/26-1-2005),

ε) τον Κανονισμό για τη διασφάλιση του απορρήτου Διαδικτυακών υποδομών (Απόφαση αριθ. 633Α, ΦΕΚ 88/Β/26-1-2005),

στ) τον Κανονισμό για τη διασφάλιση του απορρήτου εφαρμογών και χρήστη Διαδικτύου (Απόφαση αριθ. 634Α, ΦΕΚ 88/Β/26-1-2005), .

Ειδικότερα επισημαίνεται ότι το άρθρο 3 του Κανονισμού 629α της ΑΔΑΕ που αφορά την πολιτική διασφάλισης του απορρήτου κινητών τηλεπικοινωνιακών υπηρεσιών, το άρθρο 4 του ιδίου κανονισμού που αφορά χάραξη και στοιχεία της πολιτικής διασφάλισης και ιδίως το άρθρο 6 που αφορά τα ευάλωτα σημεία δικτύου κινητών υπηρεσιών. Το άρθρο 6 του ως άνω κανονισμού έχει ως εξής:

«Ευάλωτα Σημεία Δικτύου Κινητών Επικοινωνιών

Ενδεικτικά αναφέρονται ευάλωτα σημεία σε επιθέσεις και παραβιάσεις:

1. Τερματικών συσκευών χρηστών:
α) Η ίδια η συσκευή
β) Το αρχείο των εξερχόμενων ή εισερχόμενων κλήσεων
γ) Το αρχείο των καλούντων και καλούμενων αριθμών
δ) Ο τυχόν ενσωματωμένος αυτόματος τηλεφωνητής
ε) Τυχόν μνήμη καταγραφής
στ) Κάρτα Ταυτότητας Συνδρομητή (SIM)

2. Δικτύου:
α) Σταθμός Βάσης
β) Μικροκυματικές Ραδιοζεύξεις (μεταξύ σταθμών βάσης, κ.α.)
γ) Αλγόριθμοι Κρυπτογράφησης
δ) Διακομιστές (servers)
ε) Το φωνητικό ταχυδρομείο (Voice mail).
στ) Κεντρικοί κατανεμητές Παρόχου
ζ) Κέντρα μεταγωγής και συνδέσεις του δικτύου κινητών επικοινωνιών με το σταθερό τηλεπικοινωνιακό δίκτυο
η) Οι δρομολογητές κλήσεων όταν υπάρχει εκτροπή των κλήσεων σε εναλλακτικό φορέα παροχής τηλεπικοινωνιακών υπηρεσιών
θ) Η αποκάλυψη κλειδιών που χρησιμοποιούνται για κρυπτογράφηση.

Ο πάροχος κινητών τηλεπικοινωνιακών υπηρεσιών θα πρέπει να ενημερώνει τους χρήστες με συγκεκριμένα μέσα (γραπτές οδηγίες κ.λπ.) για τα ευάλωτα σημεία που ανήκουν στην περιοχή ευθύνης τους και θα λαμβάνει όλα τα προσήκοντα μέτρα για την προστασία των ευάλωτων σημείων που ανήκουν στην δικαιοδοσία του.»

Στο άρθρο 10 του Ν.3115/2003 προβλέπονται ποινικές και στο άρθρο 11 διοικητικές κυρώσεις αντίστοιχα σε περίπτωση παράβασης της κείμενης νομοθεσίας σε σχέση με το απόρρητο.

VII. Η ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΠΡΟΣΩΠΙΚΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΩΣ ΕΝΝΟΙΟΛΟΓΙΚΟ ΥΠΟΣΥΝΟΛΟ ΤΗΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ

Ο Ν.2774/1999 ρυθμίζει την προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων των ατόμων και ιδίως της ιδιωτικής ζωής και τη θέσπιση των προϋποθέσεων για την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα στον τηλεπικοινωνιακό τομέα.

Πέραν αυτού, ο Ν.2472/1997 εφαρμόζεται για κάθε ζήτημα σχετικό με την παροχή τηλεπικοινωνιακών υπηρεσιών που δεν ρυθμίζεται ειδικότερα από τον Ν.2774/1999.

Τέλος, η Οδηγία 2002/58/ΕΚ αφορά την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και την προστασία της ιδιωτικής ζωής στις ηλεκτρονικές επικοινωνίες. Η Οδηγία αυτή λαμβάνει υπόψη τις νέες τεχνολογίες και εξελίξεις στις ηλεκτρονικές επικοινωνίες, και πρόκειται να μεταφερθεί προσεχώς στο Ελληνικό δίκαιο. Ηδη σχετικό Σχέδιο Νόμου του Υπουργείου Δικαιοσύνης είναι κατατεθειμένο στη Βουλή και επίκειται εντός των ημερών η συζήτησή του.

VIII. ΩΣ ΕΠΙΛΟΓΙΚΟ CASE STUDY : Η ΥΠΟΘΕΣΗ ΤΩΝ ΥΠΟΚΛΟΠΩΝ

Το άρθρο 19 παρ. 2 του Συντάγματος, μετά την πρόσφατη αναθεώρησή του, αναθέτει ειδικώς σε Ανεξάρτητη Αρχή την Προστασία του Απορρήτου των Επικοινωνιών, την οποία ο νομοθέτης με μεταγενέστερο του Ν.2867/2000 νόμο (το Ν.3115/2003 –ΦΕΚ 47/Β/27-2-2003) όρισε ότι είναι η ΑΔΑΕ και καθόρισε τις αρμοδιότητές της. Συνεπώς, η προστασία του απορρήτου των επικοινωνιών αποτελεί αρμοδιότητα της ΑΔΑΕ.

Η ΕΕΤΤ δύναται να ενεργήσει και ενδεχομένως να επιβάλει τις κυρώσεις που προβλέπονται για παράβαση όρων της Ειδικής Αδείας παρόχου τηλεπικοινωνιακών υπηρεσιών και ειδικότερα μη τήρηση των Ουσιωδών Απαιτήσεων που περιλαμβάνονται στην Ειδική Άδεια ενός παρόχου, αφού όμως πρώτα αποφανθεί η σύμφωνα με το Σύνταγμα καθ' ύλην αρμόδια Ανεξάρτητη Αρχή, δηλαδή η ΑΔΑΕ, ότι ο εν λόγω πάροχος παρέβη τη νομοθεσία σε θέματα που άπτονται του απορρήτου.

Συνεπώς, η αρμοδιότητα της ΕΕΤΤ οφείλει να ασκείται αφού πρώτα η ΑΔΑΕ αποφανθεί σχετικά με το ζήτημα παράβασης των εκ της νομοθεσίας περί απορρήτου υποχρεώσεων μιας επιχείρησης παροχής τηλεπικοινωνιακών υπηρεσιών και συνεπώς αφού η ΑΔΑΕ ασκήσει τις συνταγματικά προβλεπόμενες και στο νόμο οριζόμενες αρμοδιότητές της, όπως εξειδικεύονται με τους Κανονισμούς της.